

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
dr hab. Karol Polejowski

sygn.
BPiII-023-1(5)/25

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw
Obywatelskich

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 stycznia 2025 r. o sygn.: VII.713.8.2024.PK, przedstawiam moje stanowisko w sprawie:

Przepis § 3 ust. 2 zarządzenia nr 2/24 Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z dnia 7 lutego 2024 r. w sprawie sposobu prowadzenia działalności wydawniczej, rozdziału publikacji oraz sprzedaży publikacji, gier, materiałów edukacyjnych i popularyzatorskich w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zmienionym zarządzeniem nr 16/24 z dnia 6 maja 2024 r. i zarządzeniem nr 24/24 z dnia 31 lipca 2024 r., zwanego dalej „zarządzeniem wydawniczym”, w myśl którego przyjęcie utworu powstałego w wyniku wykonywania czynności realizowanych w ramach obowiązków służbowych przez pracowników IPN-KŚZpNP następuje na podstawie protokołu zlecenia, przekazania i przyjęcia utworu pracowniczego (załącznik nr 2 do zasad wprowadzonych zarządzeniem wydawniczym) znajduje odzwierciedlenie w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 2025 r. poz. 24). Zgodnie ze wskazanym powyżej przepisem *jeżeli ustawa lub umowa o pracę nie stanowią inaczej, pracodawca, którego pracownik stworzył utwór w wyniku wykonywania obowiązków ze stosunku pracy, nabywa z chwilą przyjęcia utworu autorskie prawa majątkowe w granicach wynikających z celu umowy o pracę i zgodnego zamiaru stron.* § 3 ust. 2 zarządzenia wprowadza protokół przyjęcia utworu w celach dowodowych. Zabezpiecza on zarówno pracodawcę, posiadającego dowód przyjęcia utworu, co

pozwała mu na dysponowanie utworem przez określony w przepisach okres 2 lat, a także pracownika, który w bezsprzeczny sposób może obliczyć termin powrotu do niego autorskich praw majątkowych, po zaistnieniu wskazanych w ustawie okoliczności.

Protokół zlecenia, przekazania i przyjęcia utworu pracowniczego jest stosowany w przypadku publikacji zwartych, czyli: monografii, edycji źródeł, książek pod redakcją, opracowań wspomnień itp. przygotowywanych przez pracowników naukowych w ramach stosunku pracy w IPN i wydawanych przez Wydawnictwo IPN. W przypadku artykułów naukowych i popularnonaukowych – opracowywanych w ramach obowiązków służbowych – wydawanych zarówno w czasopismach IPN, jak i w periodykach zewnętrznych – z uwagi na ich dużą ilość zastosowano uproszczoną formułę. Pracownik powiadamia drogą mailową bezpośredniego przełożonego o swoim zamiarze rozpoczęcia prac nad artykułem naukowym lub popularnonaukowym i tą drogą uzyskuje akceptację naczelnika lub kierownika.

Naukowcy zatrudnieni w Biurze Badań Historycznych IPN oraz jednostkach terenowych samodzielnie – zgodnie z posiadanymi kompetencjami badawczymi – proponują tematykę prowadzonych badań, w granicach czasowych określonych przez ustawodawcę i w ramach projektów badawczych określonych w zarządzeniu Prezesa IPN nr 11/22 z dnia 10 lutego 2022 r. w sprawie projektów badawczych Biura Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej.

Instytut Pamięci Narodowej jako jednostka sektora finansów publicznych jest zobowiązany do gospodarowania środkami publicznymi przydzielonymi w budżecie na realizację zadań ustawowych zgodnie z zasadami dokonywania wydatków ze środków publicznych. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w art. 44 ust. 3 pkt 1 wskazuje, że wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny. W kontekście omawianej sprawy celowość, o której tu mowa, ma bezpośredni związek z funkcjami badawczymi Instytutu Pamięci Narodowej określonymi w rozdziale 6 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej. Wspomniana ustawa w art. 53 określa ramy czasowe oraz terytorialne tematów badawczych, nad którymi Instytut Pamięci może prowadzić badania naukowe. Oba powołane wyżej przepisy uprawniają IPN do prowadzenia badań naukowych jedynie nad tematami określonymi w art. 53 ustawy o IPN, a to z kolei zobowiązuje IPN do oceny tematów badawczych, nad którymi miałyby być prowadzone prace w ramach obowiązków służbowych. Ocena ta jest dokonywana przy zastosowaniu norm

określonych w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, w związku z art. 53 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej.

W tym miejscu należy podkreślić, że Instytut Pamięci Narodowej jest przede wszystkim urzędem państwowym i jak w każdym urzędzie bezpośredni przełożony ma obowiązek nadzorować pracę wykonywaną przez podległego pracownika, a przede wszystkim posiadać wiedzę na temat realizowanych przez niego zadań służbowych oraz je akceptować. Wprowadzenie załącznika nr 2 do zasad określonych w zarządzeniu nr 2/24 Prezesa z dnia 7 lutego 2024 r umożliwia bezpośredniemu przełożonemu realizację tych celów.

Jednocześnie nadmieniam, że z informacji uzyskanych od naczelników BBH/ OBBH oraz kierowników referatów badań naukowych w delegaturach IPN wynika, że po wprowadzeniu zarządzenia nr 2/24 Prezesa IPN w skali całego Instytutu Pamięci Narodowej, a więc w centrali i jednostkach terenowych, nigdy nie zdarzyła się sytuacja odmówienia pracownikowi pionu naukowego zgody na rozpoczęcie prac nad publikacją zwartą lub artykułem naukowym planowanym do wydania w czasopiśmie IPN lub zewnętrznym w ramach obowiązków służbowych.

Z poważaniem,

Z upoważnienia

Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej

ZASTĘPCA PREZESA

dr. hab. Karol Polejowski

/dokument podpisany elektronicznie/